

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik

Postbus 2235

6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Rob Heckers	Voorzitter	043-343 81 71	<i>robmac@planet.nl</i>
Hans Ogg	Secretaris	040-291 05 55	<i>h.ogg@chello.nl</i>

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Moesdaal 65, 6228 HX Maastricht, Telefoon: 043 - 367 08 57, E-mail: pghbeckers@ziggo.nl

SOK-adres secretariaat:

Hans Ogg, Raadhuisstraat 31, 6336 VH Hulsberg, Telefoon: 040 - 29105555, E-mail: h.ogg@chello.nl

E-mail SOK:

sok@nhgl.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir. D.C. van Schaik:

Wilfred Schoenmakers	Voorzitter	043 - 344 07 41	<i>wilfred.schoenmakers@home.nl</i>
Moses Rathbun	Secretaris	043 - 363 64 40	<i>mrathbun@kpnmail.nl</i>
Jim Janssen	Pennigmeester	06 - 5268 34 60	<i>mail@jimjanssen.nl</i>

Stichting ir. D.C. van Schaik:

www.vanschaikstichting.nl

Technische Commissie Stichting ir. D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Mgr. Soudantstraat 5, 6226 GC Maastricht. Telefoon: 06-557 78 846

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, telefoon: 00 - 3212-454 059
E-mail: tbreuls@telenet.be

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, telefoon 043-3645419
E-mail: john.hageman@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.
De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.
Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Landschap in de Aardappelenberg (foto: Rob Heckers, Jacques Konings)

Nieuwe leden en adreswijzigingen

lidnummer NHGL : 237

Roger Reinartz
Dorsvelden 12
5685 JG Best
Tel: 0499-872091
Mobiel: 06-20612965
rwfreinartz@gmail.com

Programma ledenavond

GRONOMA heeft een jarenlange inventarisatie van de Pitjesberg achter de rug. Dit resulteerde, in samenwerking met de gemeente Riemst, in een prachtig boek. John Hageman houdt een lezing over deze opmerkelijke groeve.

Het staat vast dat er deze avond een tweede item zal zijn maar helaas was er ten tijde van het ter perse gaan van deze SOK-info nog niet bekend wat de inhoud zou zijn.

Ledenavond

De eerste ledenavond van het nieuwe seizoen was iets minder goed bezocht dan gebruikelijk, maar dat lag eerder aan het goede weer dan aan de geboden items.

John Hageman mocht de avond openen met zijn lezing over het zoeken naar fossielen.

John is zoals algemeen bekend mag zijn een groot fossielen verzamelaar en kenner. Vooral in de jaren '60 en '70 was hij met enkele vrienden bezig met het aanleggen van een collectie, waarvan een aanzienlijk deel uiteindelijk zijn weg vond naar het Natuurhistorisch Museum, onze thuisbasis.

Niet alleen vertelde John vol passie en vuur over zijn vondsten, maar ook over de avonturen die hij en zijn vrienden daarbij beleefd hadden. De lezing stond dan ook bol van de anekdotes, de ene nog leuker dan de andere. Dit maakte de lezing ook voor mensen die maar matig zijn geïnteresseerd in fossielen makkelijk te volgen.

Na de pauze was de beurt aan Ton Breuls.

Ton verhaalde over een groeve bij het Belgische plaatsje Grez-Doiceau. Een wereldprimeur. Deze totaal onbekende groeve ligt vlak onder Brussel en was, met hoge uitzondering, even toegankelijk voor de vleermuistellers.

Ton begon echter met andere groeven. Om een overzicht te geven van de verschillende groeven die België rijk is, begon hij in de omgeving van Vechmaal en zakte zo langzaam af richting Brussel.

Zoals al eerder geschreven was deze groeve niet toegankelijk en hermetisch afgesloten. De reden hiervoor is dat deze groeve voor een deel vol met water staat en als waterwingebied aangewezen is. Bij hoge uitzondering werd de groeve opengesteld zodat de vleermuisonderzoekers konden zien of en zo ja, welke vleermuizen hier voorkomen. Na de korte inventarisatie ging de groeve weer op slot. Ton had zijn lezing dan ook de passende titel "Poppetje gezien, kastje dicht" gegeven.

Na deze lezing was het tijd voor het informele gedeelte dat plaatsvond in het museumcafé. Het bleef nog lang gezellig in het museum.

Rob Heckers

Extractum Carnis en Haarlemmerolie

Door Kevin Amendt en Peter Jennekens

Zo af en toe, met wat geluk en een goed oog, vind je in de eeuwenoude gangen wel eens iets terug wat ooit iemand heeft verloren, verstopt of weggegooid. Een aantal jaren terug werden zo ook, tussen allerlei puin, een aantal scherven opgeraapt. Het waren scherven van een potje en omdat het bijna compleet leek was het de moeite waard om deze mee naar huis te nemen, waar ze al snel in een lade terecht kwamen. Na een paar jaar werden de scherven toch maar eens, als een 3D puzzel, aan elkaar gelijmd. Daarbij bleek het een verrassend interessant potje te zijn.

De onderkant van het potje werd als eerste in elkaar gezet en al snel was de tekst leesbaar: "EXTRACTUM CARNIS C0 453 GR. LIEBIG LONDON". Vleesbouillon! Maar in die tijd betrof het nog niet het bekende blokje of poeder. In het potje zat ooit een dikke bruine vlees-sap. Je kunt deze zoute siroop namaken door een gewoon bouillonblok in twee eetlepels heet water op te lossen.

Het geconcentreerd vleesextract werd in 1840 ontwikkeld door Justus von Liebig. Liebig meende dat vlees een substantie bevatte die essentieel was voor de menselijke gezondheid. Na veel gedoe met destilleerkolommen en erlenmeyers kwam hij tot 'Liebig's Extractum Carnis'. Een halve liter van het vloeibare goedje bevatte alle goeds uit meer dan vijftien kilo vlees. Liebig Extract of Meat Company (Lemco) werd opgericht op 4 december 1865 in London. Voor de productie van een halve liter geconcentreerde bouillon was dus 15 kilo vlees nodig, te duur naar Europese normen toentertijd. Uitkomst bood de Duitse ingenieur Georg Christian Giebert die in 1861 een artikel van Liebig in handen kreeg. De spoorwegdeskundige maakte juist een reis door Zuid-Amerika, waar runderen, vooral voor de huiden, het vet en de horens, werden gefokt. Giebert kreeg van Liebig de touwtjes in handen en startte in 1863 in Uruguay een farm met 12.000 stuks vee. Het vlees werd verwerkt, de geconcentreerde bouillon in potten verpakt en verscheept naar Europa. En zo'n potje kwam uiteindelijk zelfs terecht in onze mergelgroeven!

Het werd in Europa een goedkope en voedzame vleesvervanger voor diegene die zich echt vlees niet konden veroorloven. Het vleesextract was waardevol als voedingssupplement voor de ondervoede, maar werd ook gepromoot voor het gebruik in de keuken. Eind negentiende eeuw gaat Maggi gebruikmaken van vleesextract en verwerkt de geconcentreerde vloeistof tot droog vleesextract en perst het in blokken. Dit is het echte begin van het bouillonblokje. Maggi bestaat nog, maar ook Liebig wordt vandaag de dag nog steeds verkocht door Liebig Benelux.

Blijkbaar was Liebig's Extractum Carnis ook populair op het kasteel Caestert. Het hier beschreven potje werd gevonden tussen het puin dat de Kapelingang van de Caestergroef is ingeschoven en eenzelfde potje (puntgaaf, zonder tekst erop) werd gevonden in de puinberg van het kasteel Caestert in Ternaaien Boven. Het potje werd afgesloten met een vetpapiertje, vastgehouden door een touwtje (net zoals bij een oud zalfpotje). De twee gevonden potjes kunnen gezien de bijvondsten en de gegevens hierboven rond 1900 gedateerd worden.

Het potje van de Kapelingang van de Caestert heeft daar ook ooit puntgaaf gelegen. Op het potje zit vuil dat doorloopt op de verschillende scherven. Bij het in elkaar lijmen pasten dus niet alleen de scherven maar ook het vuil precies bij elkaar. Dit vuil zat er dus al op voordat het potje in scherven is gebroken. Net als het potje uit Ternaaien Boven heeft ook dit daar ooit puntgaaf gelegen. Het werd duidelijk hoe dit potje uiteindelijk in scherven is gebroken. Na het in elkaar lijmen zat er nog één mooi rond gaatje in het potje..... een kogelgat!

“Een halve liter van het vloeibare goedje bevatte alle goeds uit meer dan vijftien kilo vlees.” Het moet toentertijd toch als kwakzalverij hebben geklonken. Inmiddels heeft vleesbouillon zijn nut wel bewezen.

In Ternaaien Beneden, in een gang, dicht tegen een pilaar liggend, werd echter een flesje gevonden waarvan de inhoud wel degelijk voor velen als “kwakzalverij” in aanmerking komt.

Het is een oud Haarlemmerolie flesje met opschrift “C. de Koning Tilly”. De samensteller van Haarlemmerolie was de schoolmeester Claes Tilly. Het zat in een klein flesje en kon worden gedronken of op de huid gesmeerd. Het is nog steeds verkrijgbaar als capsules, in een flesje en als zalf. De samenstelling is al eeuwen geheim, maar bestaat in ieder geval uit terpentijnolie, kruiden en zwavel. Het middel, ook wel ‘medicamentum gratia probatum’ genoemd, werd door zeevaarders en zendelingen meegenomen op hun reizen. Haarlemmerolie en daarmee de stad Haarlem werd zo bekend over de hele wereld.

Het middel zou een genezende werking hebben op allerlei lichamelijke klachten. Zo zou het helpen bij een benauwende band om de maag, bij verstuikingen, pijn in de lenden, blauwe plekken, diverse koortsen, maag

long- en leverkwalen, zweren, enz. enz. De lijst is eindeloos lang, waarbij het helpen bij wormen, pijnlijk wateren, stoelgang en de bevordering van de “maandelijkse stonden” niet mogen worden vergeten. Misschien was het “ondergronds” gebruik van de Haarlemmerolie zo gek nog niet want het middel zou eveneens een gezonde “couleur” aan het aangezicht geven. Al het voorafgaande werd genezen met slechts 15 “droppelen om den anderen dag genomen”.

Niet iedereen was of is overtuigd van de heilzame werking van het middel. Tilly werd al in 1719 aangezegd de verkoop te stoppen omdat het product niet voldeed aan de in 1718 aangenomen keur dat het vak apotheker reglementeerde. De producenten van Haarlemmerolie waren en zijn tot op de dag van vandaag echter overtuigd van de geneeskraft van hun middel.

Gezien de vorm van het gevonden flesje en het opschrift kunnen we dit dateren rond 1890. Het moet wel een “wondermiddel” betreffen, hoe heeft het flesje anders meer dan een eeuw lang honderden rondlopende voorbijgangers kunnen trotseren.

Bronnen:

www.nrcnext.nl/koken/2012/09/11/nederig-bouillonblokje/
en.wikipedia.org/wiki/Liebig_Extract_of_Meat_Company
blog.seniorennet.be/keukenweetjes/archief.php?ID=41
nl.wikipedia.org/wiki/Haarlemme

Kennismaking met Noord

Hans Ogg heeft in twee vorige SOK-info's over zijn vroegere bergloop avonturen geschreven. Ik heb het stokje overgenomen en beschrijf mijn eerste ontmoeting met Noord.

De periode waarover we spreken is ergens eind jaren '60. Op jonge leeftijd had ik een vriendje, Joep, dat bij me om de hoek aan de St. Pieterstraat woonde. Toen hij en zijn familie verhuisden naar de Burg. Ceulenstraat op St. Pieter, verhuisde ik min of meer mee. We hingen, samen met andere St. Pieterse jeugd, regelmatig rond op het kerkplein en het duurde dan ook niet lang eer de “Zonneberg” ter sprake kwamen. Vaak togen we daar heen, maar in het begin stelde het allemaal niet zo veel voor. Meestal hingen we bij de ingang rond terwijl de groteren wél naar binnen gingen. Om eerlijk te zijn denk ik dat in die periode helemaal tot naar “de békkerij” gaan, het summum van berglopen was. Het grootste deel van de jeugd hing daar rond, omdat iedereen daar rond hing. Joep en ik wilden wél meer en gingen, voor zover we durfden, verder. Maar ook dat stelde niet veel voor, want we hadden weinig licht en waren om eerlijk te zijn gewoonweg bang. Ik kan me de Kapel nog herinneren, maar daar

lag zo ongeveer de grens van wat we durfden. Deze activiteiten gebeurden meestal in de schoolvakanties. Meer kan ik me er helaas niet van herinneren, het is te lang geleden en ik was nog erg jong.

We maken een klein sprongetje vooruit in de tijd naar de 5e klas lagere school, want toen deed ik een spreekbeurt over grotten. Feitelijk had ik de kleine van Schaik in stukken geknipt voor de foto's en er een verhaaltje bij gemaakt, maar dit terzijde. Mijn ouders hadden kennisgemaakt met nieuwe bewoners van de Pieterstraat en toen deze bij ons op bezoek waren liet ik hun zoon, Arno, die in dezelfde leeftijd als ik was, mijn kamer en spreekbeurt zien. Ook hij bleek geïnteresseerd in grotten te zijn en al snel werd een afspraak voor de volgende zaterdagmiddag gemaakt. Eenmaal op weg kwamen we er achter dat we totaal langs elkaar heen hadden gepraat, want ik kende maar één ingang: de Zonneberg, terwijl Arno de Gaemert ingang kende. Beide wisten we niet dat er andere ingangen waren. Eenmaal daar aangekomen zaten we eerst een tijdje naar het kleine Gaemert gat te kijken. We durfden allebei niet naar binnen. Een van de redenen was dat we maar één lampje hadden dat alles behalve veel licht gaf. Uiteindelijk heeft de nieuwsgierigheid het gewonnen en kropen we naar binnen. Wie er voorop ging weet ik niet meer. Eenmaal binnen liepen we instinctief de juiste kant op en vonden we meteen de lange hoofdgang. Uiteraard hadden we er geen idee van dat dit de hoofdgang was, we kozen hem omdat hij het makkelijkst te volgen was, want altijd maar rechtdoor kon niet misgaan bij het terug vinden van de ingang. Ik kan me nog herinneren dat we aan het einde aangekomen bij "de betonnen bak" linksaf sloegen. Veel later pas beseftte ik dat we de enige juiste route hadden gelopen. Maar eer we linksaf sloegen viste ik enkele limonadeblikjes uit die bak en strooide die rond om de weg weer terug te kunnen vinden. Iets wat Hans en Grietje ook deden en slecht afliep. Iets wat achteraf natuurlijk een niet erg slimme actie was, want stel je voor dat iemand zo'n blikje had weggenomen! We wisten toen niet dat we maar in een klein gedeelte zaten waar je weer makkelijk uit kon komen. Op de een of andere manier vonden we feilloos de kleine gang die de instortingen in ging. Was dit toeval? Vast wel, want we wisten van niets, hadden geen plattegronden en waren zelfs helemaal niet op de hoogte van het bestaan van deze gang of instortingen (en ondergetekende wist tot voor een kwartiertje eerder niet van het bestaan van deze ingang). Of was het een omen voor wat er later nog allemaal komen ging? Wie zal het zeggen. Hoe dan ook, we vonden het welletjes en we zochten onze weg terug. Onze moed was langzaam aan over het hoogtepunt heen. Eenmaal buiten hebben we lange tijd in het gras gelegen en gepraat over wat we allemaal gezien hadden. Waarschijnlijk zijn we niet langer dan een kwartier binnen geweest, maar dit was genoeg om grote verhalen te creëren. We zijn die middag nog eens naar binnen gegaan. Ditmaal om onze route nog eens te lopen, zodat we die de volgende keer weer zouden herkennen.

Eenmaal thuis aangekomen heb ik op het kaartje dat in de kleine van Schaik zat zitten staren en langzaam aan begreep ik waar we naar binnen waren gegaan en waar we allemaal geweest waren. Toen werd ook duidelijk dat er nog veel meer te ontdekken viel.

Tot zover mijn kennismaking met het Noordelijke gangenstelsel. Een andere keer zal ik vertellen over onze tweede tocht, die zo memorabel was dat de anekdotes hierover nog steeds regelmatig worden aangehaald.

Zoals ik in het begin schreef, heb ik het initiatief om over vroegere avonturen te vertellen van Hans Ogg overgenomen. Welke Ton, Ed, John, Peter of wie zich aangesproken voelt, neemt het stokje over en verhaalt over zijn eerste keer (ondergronds bedoel ik)?

Rob Heckers

Oproep

Zoals u steeds heb kunnen lezen onder de rubriek Meet the Underground Press behoren Jacques Maes en Nini van Bergen tot de Trouwe Correspondenten van het eerste uur. Inderdaad, geschreven met een hoofdletter. “Helaas” is Nini naar Maastricht verhuisd en is er op dit ogenblik weinig toegang tot de Geuldal-kant van de Underground Press. We spreken dan ondermeer over de Valkenburg-editie van Dagblad de Limburger of het Limburgs Dagblad Heuvelland, Trompetter/Heuvelland Aktueel, enz enz. Jacques en Nini knipten alle artikelen of mededelingen, waarvan ze dachten dat ze geschikt waren voor de SOK-Info, trouw uit en voor het verschijnen van de volgende Info kon ik dan een dikke map met knipsels ophalen bij hun. Meer dan eens was het aan Jacques en Nini te danken dat de rubriek Meet the Underground Press enkele pagina’s in de SOK-Info in beslag nam.

Wie wil zijn of haar naam ook opgenomen zien in de lijst van Trouwe Correspondenten en met de schaar permanent in aanslag de kranten en tijdschriften doorspitten “op mergel en groeven” en alles wat daar mee te maken heeft? U zou in ieder geval alle SOK-leden in Nederland en België en al onze gastlezers een groot plezier doen.

Ton Breuls tbreuls@telenet.be

Vondsten in onderaardse kalksteengroeven

Iemand die met open oog het onderaardse landschap doorkruist moet vroeg of laat tastbare bewijzen vinden van vroegere bezoekers. Die bewijzen kunnen zich aandienen in diverse uitingsvormen en het aantreffen is slechts een kwestie van vinden en herkennen.

Ik doel dus duidelijk op met het blote oog waarnemen en niet op het vinden met behulp van een metaaldetector. Het uitzeven van geschikte plekken reken ik echter wel mee, omdat hier uitsluitend met de ogen gekeken wordt.

Om een en ander eens concreet te benoemen: munten, pijpenkoppen of hele kleipijpjes, aardewerk, blokbrekersgereedschap (zagen, beitels, schietloodjes, slijpstenen, schrijfkrijtjes (litschen)), glaswerk, kogels, vleermuisringetjes, knoopjes, etc. etc.

Dieren geven o.a. blijk van hun aanwezigheid door uitwerpselen (latrines steenmarters, uilenballen), urine-reuk (vossen), krabsporen (steenmarter, vleermuizen), prenten (pootafdrukken, alle zoogdieren), voedselresten (eieren, botten, afgebeten vlindervleugels), skeletresten en zichtwaarnemingen.

Deze bewijzen van de voormalige aanwezigheid van diverse dieren zijn vaker niet over het hoofd te zien en laten ons het onderaardse landschap nog intenser “lezen” en “be-leven”.

Een tweetal concrete voorbeelden wil ik de lezer aanbieden.

Van Peter Jennekens kreeg ik een schedeltje uit Ternaaien Boven ter hand gesteld met de vraag, welk dier dit zou kunnen zijn. Omdat het een langgerekte schedel betrof, dacht ik aanvankelijk dat het een slangenschedel was (en mijn hart begon al te kloppen want dat zou ondergronds een unicum geweest zijn), maar voor alle zekerheid (en juiste determinatie) toch maar het standaardwerk van A.S.Romer: "De Gewervelde Dieren" (2 delen) geraadpleegd. Met zekerheid kan nu gesteld worden dat het een schedeltje van een mol betreft. Een zoogdiersoort die uiteraard bekend staat om zijn ondergrondse leefwijze. Alhoewel, een daadwerkelijke ontmoeting met een levend exemplaar in de onderaardse gangen zal maar voor weinig berglopers zijn weggelegd. In mijn 45-jarige grottenloophistorie kan ik slechts een tweetal confrontaties melden.

*Foto Mollenschedel
(foto: John Hageman)*

Kevin Amendt stuurde me een foto van een of ander dood zoogdiertje, gevonden in de Verbiestberg in Zichen Zussen Bolder een tweetal jaren geleden, met de vraag of het beestje door mij op naam gebracht kon worden.

Mijn eerste gedachte (gezien de vachtkleur) was: shit, een Relmuis of Zevenslaper! Een diertje dat tot de zeldzaamste soorten van de Nederlandse fauna behoort. Een voltreffer. En als het geen Zevenslaper was, misschien wel een Bosslaper (maar die komt in deze streken niet voor) en anders een Eikelmuis.

Een beetje moeilijk determineren, dat wel, omdat het beestje met de rug- en rechterzijde naar de kijker ligt. Maar die vachtkleur, onmiskenbaar.

De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat Peter Jennekens vooral gezien de zichtbare staartpartij dacht dat een Relmuis toch niet de juiste benaming was gezien het door hem geraadpleegde internet fotomateriaal en het dus waarschijnlijk een andere slaapmuis moest betreffen (wat een volzin!).

Foto Eikelmuis (foto: Kevin Amendt)

Na ruggespraak met een deskundige in mijn kennissenkring moet ik Peter gelijk geven en betreft het hier een dood exemplaar Eikelmuis.

Van deze slaapmuis is het winterslapen in onderaardse kalksteengroeven bekend en zelf mocht ik al een vijftal keren ondergronds deze slaapmuis met het boevenmaskertje ontmoeten.

Die in een van de Gasthuisdellen zal ik nooit meer vergeten, want mijnheer of mevrouw beloonde het wroeten van mijn nieuwsgierige hand in zijn rijkelijk met mos gestoffeerde slaapholletje met een stevige knauw in mijn rechter wijsvinger.

Het exemplaar in de Keerderberggroeve Zuid heb ik kokhalzend (de staat van ontbinding was reeds ver ingetreden) aan een medewerker van het NHM in Maastricht overhandigd. Het DNA van dode Eikelmuisen wordt op internationaal universitair niveau onderzocht om in het bijzonder de onderlinge verwantschap van de populatie West-Europese slaapmuizen nader te kunnen bepalen.

Genetisch onderzoek dus en daarom zijn dood aangetroffen Eikelmuisen (bijvoorbeeld door berglopers) vandaag de dag nog steeds, wetenschappelijk, uiterst gewild!

John Hageman

Agent Beckers

Weer een verhaal van vroeger. De toon van deze stukjes is duidelijk: alles wordt anders, maar niet beter. En vroeger was het veel gezelliger. Kortom, gezeur van een oude man.

Tegenwoordig loop je het risico BOA's tegen het lijf te lopen: wat ze doen, is ongetwijfeld goed werk en in zekere zin van alle tijden. Bepaalde zaken verdienen nu eenmaal toezicht en op overtredingen van verbodsbepalingen moet gelet worden: dat is nu niet anders dan vroeger. Maar vroeger had die controle meer de sfeer van het koddebeier- of veldwachterschap. Zo had Sint Pieter een eigen wijkagent, de heer Beckers, een gezette man die rustig rond fietste op een zwart herenrijwiel en die ik meermaals op een zomerse dag in een wei achter de manege met zijn ogen dicht aspecten van het politievak heb zien overdenken.

Agent Beckers was dan wel agent van Sint Pieter en dat sinds mensenheugenis, maar de weg in de berg kende hij niet goed. Soms moest hij blijkbaar actie ondernemen – denkkelijk na al te veel klachten – en dan ging hij samen met zijn bouvier de berg in. Omdat hij echter de weg niet goed kende, liep hij maar een klein stukje de Zonneberg in, en stelde zich op in een zijgang ergens ter hoogte van de bakkerij of bij de grote splitsing om vanuit die gang – althans zo stel ik me het scenario voor – opeens bars: “Halt, politie!” te roepen. Zijn hond was echter bang in het donker en stond steeds zachtjes te janken en agent Beckers rookte altijd een bolknak. Dat waren twee geheide manieren om ons van zijn aanwezigheid op de hoogte te stellen en om een andere uitgang te nemen (achter de schoorstenen in Slavante) of gewoon achter hem om te lopen.

Later, toen ik al een vergunning had, werden een vriend (laten we hem hier Jan noemen) en ik op een dag opgebeld: of we met agent Beckers mee wilden gaan, in Noord. Daar hadden

gidsen een grote groep jongens opgemerkt die behoorlijk aan het feesten waren en via de Gamert waren binnen gekomen. Omdat er in die tijd erg veel vernield werd, werd de politie gewaarschuwd. Die kwam in de persoon van Beckers met zijn hond, met ons als gids. Samen met Beckers liepen we daar rond en op een gegeven moment was het duidelijk dat de groep een bepaalde route leek te nemen, door de zgn. Gothische gang. Dat is een gang met maar weinig en hoger gelegen zijgangen. Ons idee was dat Jan en ik achter de groep zouden aansluiten en dat Beckers hen aan het eind van de bewuste gang zou opwachten. We zouden dus a.h.w. het wild opdrijven. Dat durfde Beckers echter niet aan: daar alleen in het donker achter blijven op onbekend terrein. We kregen de opdracht bij hem te blijven. Toen na een minuut of vijf inderdaad de groep naderbij kwam, maakte Beckers alvast de hond los en hield hem vast bij zijn halsband. Toen hij de eersten in het vizier kreeg, riep hij zijn vaste tekst, maar uiteraard hielden de jongens geen halt maar sprintten weg. Agent Beckers riep nog: "Halt of ik laat de hond los", maar ook dat was vergeefs. Intussen was Jan al begonnen achter de jongens aan te rennen, ongeveer tegelijk met de hond. Het was een goed getraind beest dat dus deed wat van hem verwacht werd: vluchtenden staande houden. Dus beet hij Jan stevig in kuit en bil. Hevig bloedend werd die afgevoerd.

De groep jongens is overigens achterhaald. Ze hadden een goede exit-strategie bedacht. Ze wachtten tot een gids met een groep mensen voorbij kwam en dan sloten er twee of drie zich bij de groep aan. Een gids weet toch nooit precies hoeveel mensen hij bij zich heeft. Een aantal jongens kwam zo heelhuids buiten en wandelde rustig weg. Vanwege alle consternatie was er inmiddels wat meer politie op de been en bij de uitgang stond net een motoragent te wachten. Toen een van de jongens hem zag, raakte hij in paniek en rende weg. De agent reed hem vervolgens achterop en in het voorbij rijden slingerde hij hem voor op zijn tank. Een mooie actie die vervolgens als resultaat had dat de hele groep "opgerold" kon worden.

Een merkwaardige methode van controle werd ook sporadisch uitgevoerd door de politie in auto's. Indertijd waren dat VW-kevers, niet de meest wendbare auto. Daarmee werd globaal de gidsenroute afgereden. Wat beoogd werd is niet duidelijk: de pakkans was nul. Als jonge jongens vonden we het leuk vlak voor zo'n auto op te duiken en hard weg te rennen. Je kon altijd veel sneller een hoek omslaan dan zo'n auto, als er al niet terug gestoken moest worden. Leuk was ook voor ze uit te rennen op de Bloemenweg: de vering van die kevertjes was niet geweldig en we stelden ons graag voor hoe die agenten daarin door elkaar geschud werden.

Hans Ogg

Naschrift redactie:

De beelden van agent Beckers mét hond óp de fiets in de Zonneberg staan ook blijvend op mijn netvlies gegrift. Ik was als de dood voor dit koppel, vooral voor die zwarte doerak! Ik heb maar één keer persoonlijk met deze veldwachter van Sint Pieter te maken gehad. Vis-sen was in mijn jeugd jaren op Sint Pieter de grootste hobby en zo zat ik eens in het gesloten seizoen, onwetend, achter de sluis te vissen, ergens halverwege een stenen trapje naar beneden.

Ik heb veldwachter Beckers niet horen afdalen, maar hoorde eensklaps het gehijg van een hond in mijn oor en rook onmiskenbaar een natte hondenvacht. Ik schrok me kapot en kreeg op strenge toon de levieten gelezen. Totaal van de kaart had ik alleen maar oog voor zijn hond, die er grommend bij was gaan liggen.

Toen ik mijn naam moest noemen voor het proces verbaal en hij hoorde dat ik Hageman heette en op de Sint Monulphusweg woonde, vroeg hij onmiddellijk of mijn moeder soms Mien Büner was. Dat beaamde ik en als bij toverslag werd hij de vriendelijkheid zelve, verscheurde het verbaal, zei dat ik als de sodemieter naar huis moest gaan en...vooral niet vergeten mijn moeder de groeten te doen van Caspar Beckers.

Uiteraard heb ik meteen mijn moeder thuis het hele relaas verteld en die schoten lachend de tranen in de ogen.

Mieneke Büner van de André Séverinweg was vroeger een van de mooiste meisjes (ahum!) van Blauw Dorp en Caspar Beckers van de Elisabeth Strouvenlaan had zich de kuiten stijf gelopen om toch maar met die lieve schat te “mogen verkeren”. Helaas voor hem heeft dat niet zo mogen zijn.

Het verhaal ging in Blauw Dorp dat agent Beckers iedere morgen op de Elisabeth Strouvenlaan wel een kwartier nodig had om die opstandige bouwvier in het hok aan te lijnen en volgzzaam te maken. Daar waren heel wat krachttermen en fysiek geweld voor nodig!

Mijnheer Beckers was overigens ook nog een volle neef van de moeder van onze huidige voorzitter.

Meet the underground press

“Frans bedrijf wil expo Koude Oorlog in grot” (*Dagblad de Limburger van 10 september 2012*): om het aantal bezoekers te verhogen, zoekt de gemeente Valkenburg naar nieuwe activiteiten in de **GEMEENTEGROT**. De bezoekers worden straks vermaakt met een klank- en lichtshow. In dat verband onderzoekt het Franse bedrijf *Carrières de Lumières* de haalbaarheid om de voormalige schuilkelder in te richten als museum over de Koude Oorlog.

“Cuylen en graeten in de Pitjesberg” (*DdL van 21 september 2012*), **“De Pitjesberg voorgesteld** (*De Weekkrant van 26 september 2012*) en **“Boek schetst ondergrond Zichen”** (*Het belang van Limburg van 14 oktober 2012*) : leden van de werkgroep **GRO-NOMA** van de **SOK** hebben het gangenstelsel van de **PITJESBERG** vier jaar lang in samenwerking met de gemeente Riemst onderzocht en opgemeten. Ze maakten een boek over de groeve. Volgens **Peter JENNEKENS** en **John HAGEMAN** is het een bijzonder gangenstelsel. *“Nergens is de bovengrond zo verweven met de ondergrond”*. Het grottenlopersbloed kruipt waar het niet gaan kan. **Henk RAMAKERS**: *“Het is een blijvende verliefdheid”*.

“Gang naar het oorlogsverleden” (*DdL van 29 september 2012*): de plechtige opening van een nieuwe mergelgang vanuit de groeve van de ENCI naar de groeve **De SCHARK** werd een herdenking van Amerikaanse soldaten, die voor onze vrijheid sneuvelde. In de

groeve gaan de gedachten terug naar 1944, toen honderden Amerikaanse soldaten met Kerstmis de nachtmis bijwoonden in de groeve. Na later zou blijken is een groot aantal van hen kort daarna bij het Ardennenoffensief gesneuveld.

“Trap naar het dodenrijk” (DdL van 20 oktober 2012): het tempeltje in het Polferbos is helemaal gerestaureerd en vormt een nieuwe toegang voor speciale rondleidingen in de **KATAKOMBEN**. *“Je moet dwars door het bos daarheen lopen”*, aldus **Bert HEGGEN**. *“Vervolgens moet je de lange trap van 76 treden af. Als er mensen bij zijn met een rollator gaat dat echt niet, hoor”*. Er zijn ook plannen om het lelijke entreegebouw in de nabije toekomst te vervangen door een meer aangepaste versie ervan.

Met dank aan de trouwe correspondent Gilberte Nicolaes.

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be

Te koop

SOK- Mededelingen I – 49: € 100,-

Te bevragen bij:

J.P. van der Pas

Vauwerhofweg 3

6333 CB Schimmert

045-4041600

Volgende ledenavond: Vrijdag 09 november 2012 Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Olav Hensing, Technische Commissie: 06 - 557 78 846.

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaikstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Pim Houben	00-3212 21 33 42
Gewandgroeven	Hub Geurts	043-601 24 16
Heerderberg (niet toegankelijk)	Jan Laumen	043-364 18 03
Heideberggroeve	Hub Geurts	043-601 24 16
Houbensbergske		
Groeve de Keel	Luc Walschot	00-3212 44 13 50
Koeleboschgroeve		
Groeve Eys	Ger Wishaupt	046-475 13 99
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Nieuwe Groeve	Han Bochman	043-604 01 58
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Marco Slieker	045-522 39 74
Theunisgroeve	Paul Magielse	

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg en het Noordelijk Gangenstelsel. Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK. Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

De SOK-Info

is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.